

Colaborarea liderilor arădeni cu politicienii de la București în perioada neutralității (1914-1916)

The collaboration of Arad lidere with politicians from Bucharest in the neutrality period (1914-1916)

*Sebastian-Dragoș Bunghez, Maria Alexandra Pantea,
Colegiul Național „Elena Ghiba Birta”, Arad
Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad*

Abstract

In 1914 with the onset of the war there were important changes in the political life of Romanians. They have created favorable conditions for rapprochement between the Romanian political class leaders in Bucharest and Arad. Some members of the political class in Bucharest worked together and discussed the problems facing the Romanian society with some of the leaders from Arad. All this shows the importance that had Arad and Arad leaders in the first two decades of the twentieth century.

Keywords: collaboration, Romanian leaders, Arad, Bucharest, neutrality

Atentatul de la Sarajevo a dus la declanșarea unui conflict care a luat proporții continentale și apoi mondiale și a produs și schimbări importante în Europa Centrală. În 1914 liderii arădeni erau implicați atât în tratativele româno-maghiare cât și în legături cu unii dintre politicienii români. Potrivit contelui Ștefan Tisza, odată cu negocierile româno-maghiare a început o luptă „care se dă pentru stăpânirea puterii”¹. Pentru români, eșecul tratativelor din 1910-1914 a fost un semn că reconcilierea româno-maghiară nu se putea realiza, iar sprijinul putea veni numai de la București. Începutul conflictului a produs o „schimbare a condițiilor în care se desfășoară lupta

---

¹ Alexandru Olteanu, *Contele Ștefan Tisza și chestiunea românească*, Arad, Ed. Concordia, 1936, p. 24.

de emancipare națională” și a făcut ca legăturile dintre românii din Monarhie și cei din țară să fie mai puternice².

Pentru politicienii români din Transilvania și Banat moartea arhiducelui Franz Ferdinand a fost o mare dezamăgire, pentru că a dispărut cel care susținea parțial cauza românească și recunoștea necesitatea unei reorganizări a statului, ținând cont de drepturile națiunilor. Moartea sa a fost prezentată și în paginile ziarului arădean *Românul*, considerându-se că odată „cu arhiducele Franz Ferdinand nu a fost înmormântat numai unul dintre personajele marcante atât de rare în vremea de azi ci și un măreț program politic”³.

Declanșarea conflictului a îngreunat situația românilor din Transilvania și Banat, deoarece guvernării de la Viena și Budapesta au început să acționeze pentru întărirea statului, pe când liderii românilor solicitau autonomia. Aradul a jucat un rol important pentru românii din Transilvania, căci din 1908 a devenit „cel mai important centru politic al românilor din monarhie”⁴. Primul-ministru Tisza considera chiar, într-o scrisoare trimisă prefectului Aradului, Ivan Urban, pe data de 8 mai 1915, că politicienii români de la Arad „fac parte din specia cea mai rea”⁵. Tot șeful guvernului maghiar îi cerea prefectului în același document să adune dovezi împotriva „oamenilor lui Goldiș”, pentru pedepsirea acestora după terminarea războiului.

Importanța Aradului și transformarea sa în cel mai important centru politic al românilor din Monarhie a fost recunoscută și de Take Ionescu. Potrivit celor relatate în presa maghiară arădeană, în momentul declanșării conflictului Take Ionescu era în Anglia și la întoarcere s-a oprit în Arad pentru a discuta cu doi politicieni români. Din păcate, nu se precizează numele celor doi politicieni și nici date despre discuțiile purtate. Întâlnirea a avut loc în primele zile ale lunii august, înainte de Consiliul de Coroană din 3 august 1914. Toate acestea dovedesc importanța Aradului, dar și existența unor legături strânse între politicienii români din Monarhie și cei din Vechiul Regat⁶.

---

² Nicolae Roșuț, „Activitatea politică a deputaților arădeni între anii 1905-1918”, în *Ziridava*, (Arad), nr. IX, 1978, p. 267.

³ *Românul* (Arad), nr. 143, 2/15 iulie 1914, p. 4, articolul *Ce-a pierdut Austro-Ungaria*.

⁴ Eugen Gagea (coord.), *Vasile Goldiș: studii și documente, activitate politică, ideolog al Marii Uniri*, Arad, Ed. Gutenberg Univers, 2013, p. 57.

⁵ Ioan Rusu Abrudeanu, *Păcatele Ardealului față de sufletul Vechiului Regat*, București, Ed. Cartea Românească, 1930, p. 65.

⁶ Nicolae Roșuț, *op. cit.*, p. 267-268.

La izbucnirea războiului, dintre liderii arădeni Ștefan Cicio-Pop era deputat în Parlamentul maghiar, în timp ce Sever Bocu, Mircea Russu-Șirianu sau Ioan Slavici activau dincolo de Carpați, unde aveau strânse legături, atât cu alți intelectuali din Transilvania și Banat, cât și cu cei din România.

Sever Bocu se stabilise încă din 1912 în România, la Techirghiol. Acolo a ridicat un hotel care a devenit loc de întâlnire cu importante personalități politice din țară sau străinătate. Fiind cunoscut și apreciat de unii dintre liderii de la București încă de când a ajuns pe meleaguri dobrogene, a intrat în contact cu liberalii, pentru că prefectul din Constanța îi propusese să intre în partid și să candideze pentru Camera Deputaților. Liderul arădean a refuzat, considerând că nu este cetățean al României Mici, dar și-a exprimat speranța ca va ajunge în parlament după realizarea României Mari, lucru care s-a și întâmplat. O altă propunere a venit din partea lui Alexandru Lapedatu, care i-a transmis că I.I.C Brătianu vrea să-l facă „șeful Partidului Național Liberal din Dobrogea”⁷. Și această propunere a fost respinsă. În momentul începutului conflictului la Techirghiol erau mai mulți lideri români, printre care și directorul Institutului Pedagogic-Teologic din Arad, Roman Ciorogariu. Potrivit celor mărturisite chiar de profesorul arădean, „Eram în Techirghiol la declararea războiului mondial. Prinși pe neașteptate în cleștele puterilor centrale simțeam catastrofa ce ne așteaptă. Nu așa mi-am închipuit deznodământul eliberării noastre de sub robia milenară”. După 28 iulie 1914 Roman Ciorogariu a mai rămas câteva zile la Techirghiol, pentru a urmări „dezvoltarea lucrurilor”. În acest timp a discutat cu oameni anonimi, ca și cu politicieni, constatând mai târziu că sufletele erau „pregătite până în straturile de jos. N-au fost însă pregătite și arsenalele de război și acesta este tragicul războiului de dezrobire”⁸. Atât Sever Bocu, cât și Roman Ciorogariu așteptau cu nerăbdare decizia Consiliului de Coroană de la Sinaia. După ce aflase cele decise la Sinaia, Roman Ciorogariu a plecat spre Arad cu „convingerea că noi eram condamnați să acoperim planurile României să fim adică elementul de sacrificiu; și că a bătut ceasul eliberării noastre. Am adus cu mine cuvântul de ordine: voi să Vă faceți datoria de cetățeni și să mântuiți vieți câte veți putea mântui, până se va clarifica situația”⁹. Ajuns la Arad, directorul

---

⁷ Sever Bocu, *Drumuri și răscruci*, Timișoara, Ed. Marineasa, 2005, p. 170.

⁸ Roman R. Ciorogariu, *Zile trăite* partea I, Oradea, Fundația Culturală Cele Trei Crișuri, 1994, p. 11.

⁹ *Ibidem*, p. 14.

Institutului Teologic-Pedagogic a acționat în conformitate cu îndrumările primite la București și alături de alți preoți din Arad a împărtășit numeroși soldați care urmau să plece pe fronturile din Galiția sau Italia, fapt ce îl va determina să scrie: „am luat asupra mea îngrijirea de cele sufletești ale batalioanelor de marș”¹⁰.

După declanșarea războiului, Sever Bocu a avut un rol important în viața politică românească. A susținut „campania proantantistă dusă de N. Filipescu în perioada neutralității pentru intrarea României în război și eliberarea provinciilor românești aflate sub stăpânirea marilor imperii”¹¹. Hotelul său „devenise locul de întâlnire al celei mai bune societăți românești. Au venit toți miniștrii străini, toată protipendada. Și nu era nimeni din cei care veneau să nu se intereseze și de persoanele noastre”¹². Aici au ajuns Regele Ferdinand cu Regina Maria, principele Nicolae, dar și politicieni ca Nicolae Titulescu, Barbu Știrbey sau ministrul Austro-Ungariei la București, Ottokar Czernin. Acesta din urmă a ajuns să fie oaspetele acestui „agitator vlah din Ungaria, dezertor din armata ungară... condamnat la moarte pentru dezertare și trădare”¹³. Potrivit celor mărturisite de liderul arădean, Ottokar Czernin a fost cel care a cerut autorităților maghiare să îl ia prizonier oriunde îl puteau prinde, fie viu, fie mort. La Techirghiol a ajuns și reprezentantul Germaniei, von dem Bussche, fapt ce l-a determinat pe Sever Bocu să observe „acea operă de corupție pe care o făceau miniștrii austro-ungari și germani în țară”¹⁴.

La hotelul de la Techirghiol au avut loc întruniri și s-au purtat importante tratative. La unele dintre acestea au participat și membri ai guvernului liberal, precum ministrul de externe, Emanoil Porumbaru, prin intermediul căruia Sever Bocu a încercat să îl informeze pe primul-ministru I.I.C. Brătianu despre „necesitatea menținerii integrității Banatului istoric și includerea acestei cerințe în tratatul cu Antanta”¹⁵. Deși unii îl ironizau pe Emanoil Porumbaru, pentru că politica externă era făcută de fapt de I.I.C. Brătianu, Sever Bocu îl considera pe acesta un „bun patriot, bun român”. În urma discuțiilor cu Sever Bocu, ministrul de externe a ajuns să cunoască

---

¹⁰ *Ibidem*, p. 21.

¹¹ Stelean Ioan Boia, *Șiștarovăț. Monografie*, Arad, Ed. „Vasile Goldiș” University Press, 2015, p. 280.

¹² Sever Bocu, *op. cit.*, p. 143.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ *Ibidem*, p. 144.

¹⁵ Ioan Munteanu, *op. cit.*, p. 12.

mai bine Banatul și greutățile cu care se confrunta această provincie marcată puternic de război. Prin aceste convorbiri Sever Bocu a considerat că a contribuit la intransigența cu care guvernul Brătianu a cerut Banatul integral în momentul aderării României la Antanta. Hotelul de la Techirghiol a fost frecventat și de ministrul Alexandru Constantinescu, considerat și el de Sever Bocu un „bun român”¹⁶.

Un alt intelectual și om politic arădean, Mircea Russu-Șirianu, a activat din 1912 atât la București, cât și la Paris, iar după apariția ziarului *Românul* din Arad a fost unul dintre corespondenții săi. În iunie 1914 el a fondat la Paris *Biroul Român de Informații Politice*, care publica un buletin informativ¹⁷. În numele acestuia Russu-Șirianu a lansat în septembrie 1914 un apel către opinia publică a României. În document se afirma că „Ora cea mare a acțiunii a sosit. Datoria României este de a intra imediat în acțiune, cu toate forțele sale militare spre a ataca Austro-Ungaria care deține sub dominațiunea sa barbară patru milioane de români din Transilvania și Bucovina“. Se considera că a sosit momentul pentru „realizarea marelui ideal al Românismului”, iar România ar trebui să intre în război de partea Franței, care „apără libertatea umană”. Prin alăturarea la Tripla Înțelegere România și-ar face datoria nu doar față de idealul său național, ci și față de „Latinitate” și „Umanitate”, „apărând civilizația generoasă a Franței și ideile de drept și libertate contra poftelor de barbară usurpațiune ale Teutonilor”. În încheierea apelului se cerea guvernului ca pe baza unei alianțe cu Antanta să „ordone imediat MOBILIZAREA GENERALĂ și ocuparea provinciilor românești ale Austro-Ungariei”¹⁸. Apelul este dovada unei puternice conștiințe naționale, care a dus la stabilirea unor importante legături între intelectualii români din imperiu și cei din România. În februarie 1915 *Biroul* înființat de Mircea Russu-Șirianu edita la Paris o altă publicație, numită *Les annales politiques*, al cărei director era chiar acesta¹⁹.

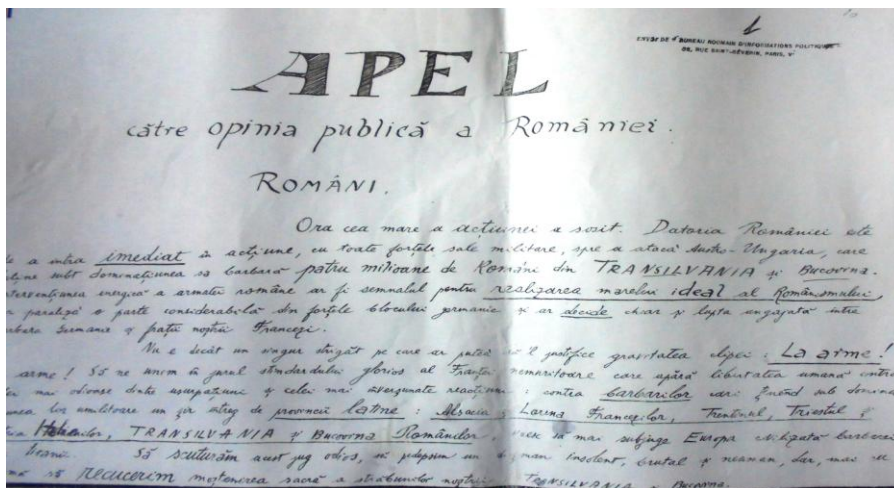
---

¹⁶ Sever Bocu, *op. cit.*, p. 171.

¹⁷ Vasile Popeangă, *Aradul, centru politic al luptei naționale din perioada dualismului (1867-1918)*, Timișoara, Ed. Facla, 1978, p. 229.

¹⁸ D.J.A.S.A., *fond Xerografii*, dos. 30 C, f. 10.

¹⁹ Vasile Popeangă, *op. cit.*, p. 229.

Prin activitatea sa el nu numai că a pledat pentru intrarea României în război alături de Antanta, ci a desfășurat în Franța și o „activitate prodigioasă pentru informarea publicului francez despre lupta pentru realizarea unității naționale”, în perioada 1912-1916²⁰. Pentru a da o bază științifică activității românilor care activau în afara granițelor pentru unitatea națională, Russu-Șirianu a publicat în 1916 la Paris, încă înainte de intrarea României în război, lucrarea *La question de Transylvanie et l'unité politique roumaine*, în care pleda pentru unificarea Transilvaniei cu România, considerând că numai așa se putea rezolva problema națională pentru români. Această lucrare se baza pe teza sa de doctorat, intitulată *Situation juridique des Roumains de Transylvanie*²¹. După intrarea României în război s-a înrolat în armata română și a murit la Turtucaia²².

²⁰ Vasile Goldiș, *Corespondențe. 1888-1934*, vol. I, Cluj- Napoca, Ed. Dacia, 1992, p. 47.

²¹ Vasile Popeangă, *op. cit.*, p. 11.

²² Traian Mager, *Ținutul Hălmeagului - Monografie*, partea III, Tiparul Tipografiei Diecezane, Arad, 1937, p. 151.

Vaida-Voevod, Vasile Goldiș și alți lideri ardeleni. Alexandru Marghiloman constata că aceștia „nu au nici o încredere în Tisza”, fiindcă „ungurii nu pot concepe nimic care să nu fie îndreptat contra României”. Frunțașii ardeleni, chiar și cei considerați în epocă germanofili, afirmau că doar Germania mai poate salva Austria, fiindcă din armata austro-ungară „nici un soldat nu s-a dus la război decât cu nădejdea de a fi bătut”²⁴.

Discuții au purtat frunțașii ardeleni, cu același prilej, și cu ministrul Austro-Ungariei la București, Czernin. Ștefan Ciceo-Pop i-a spus acestuia „că în Tisza nu se poate pune nădejde, pentru că este prea meschin și desigur că nu va face nimic pentru români”²⁵.

În vara anului 1915, la 12 iunie, Constantin Stere a discutat cu Marghiloman despre situația românilor din Austro-Ungaria, ocazie cu care i-a dezvăluit o discuție pe care o avusese la începutul războiului, probabil tot cu prilejul înmormântării lui Carol I, cu Vasile Lucaci, Alexandru Vaida-Voevod, Vasile Goldiș și Aurel Vlad. Aceștia obiectaseră la ideea ca România să primească doar o parte din teritoriile locuite de românii din Monarhie, fiindcă în acest caz cei rămași sub stăpânire austro-ungară ar fi fost în mare pericol de a fi deznaționalizați: „Dacă ne puteți lua pe toți, bine; dar să nu luați numai pe unii, fiindcă pierim cu toții”²⁶.

În urma discuțiilor de la București, Vasile Goldiș a remarcat și faptul că România nu era pregătită militar pentru un război de proporții și considera că în aceste condiții „mișcarea națională trebuie să se manifeste prudent pentru a nu atrage atenția autorităților”²⁷.

În 1915 arădenii Sever Bocu, Mircea Russu-Șirianu, alături de alți intelectuali transilvăneni, precum Onisifor Ghibu, Octavian Goga, Vasile Lucaciu, au început o serie de activități prin care au luptat pentru realizarea unirii. Ei au „editat la București între 20 martie 1915 și 3 iulie 1916 gazeta *Tribuna*”²⁸ și au făcut cunoscute problemele românilor transilvăneni și abuzurile realizate de politicienii maghiari. Cei din conducerea periodicului considerau unirea o „datorie de conștiință” pentru că „alianța austro-ungară-română a dobândit forme de jignire națională”, iar a lupta împotriva

---

²⁴ Alexandru Marghiloman, *Note politice*, vol. I, București, Ed. Scripta, 1993, p. 207.

²⁵ H.H. Sta. A. Wien P A I K 517, Liasse XLVII 7 c. Krieg F. 282 (raportul cifrat 701, adresat la 16 oct. 1914, de Czernin lui Tisza) apud Constantin Nuțu, *România în anii neutralității (1914-1916)*, București, Ed. Științifică, 1972, p. 174.

²⁶ Alexandru Marghiloman, *op. cit.*, p. 298.

²⁷ Elisaveta Roșu, *Roman R. Ciorogariu. 1852-1936*, Oradea, Ed. Arca, 2007, p. 83.

²⁸ Lucian Boia, *Germanofilia*, București, Ed. Humanitas, 2008, p. 71.

Ungariei era o „datorie patriotică”²⁹. În paginile acestei publicații Sever Bocu susținea atât necesitatea intrării în război a României de partea Antantei, cât și organizarea unor unități militare de voluntari bănățeni, ardeleni și bucovineni, lucru care s-a și întâmplat în 1917, un rol important în această acțiune avându-l politicianul arădean. În această perioadă el a participat la mai multe întruniri politice, iar prin intermediul ziarului *Tribuna* a adus „noi argumente în favoarea desăvârșirii unității de stat”³⁰.

Imediat după începerea războiului, conducătorii Partidului Național Român din Transilvania s-au întrunit pentru a decide atitudinea pe care mișcarea națională românească o va avea în cadrul conflictului. La propunerea lui Vasile Goldiș s-a decis întreruperea oricărei activități politice, dar susținerea în continuare a integralității programului politic al partidului, „națiunea română revendicându-și cu neschimbată energie, libertatea sa națională”. Hotărârea adoptată a fost citită în Parlamentul Ungariei de deputatul Teodor Mihali³¹.

Deși P.N.R. a luat decizia de a-și întrerupe activitatea pe timpul războiului, membrii clasei politice românești din Ungaria au avut în continuare o activitate intensă. Ei au purtat convorbiri și tratative atât cu politicienii din România, cât și cu cei din Austro-Ungaria și Germania.

Moartea regelui României, Carol I, germanofil convins, și preluarea puterii de către urmașul său, Ferdinand I, care nu respingea alăturarea la Antanta pentru realizarea Marii Uniri, a dus la intensificarea tratatelor pentru intrarea în război a României. Negocierile Puterilor Centrale cu România aveau în vedere și ameliorarea situației românilor din Ungaria, care era o condiție indispensabilă pusă de guvernul român. În acest scop au fost invitați și politicienii ardeleni, printre care s-a numărat și Vasile Goldiș, să-și spună dorințele, în cadrul mai multor întâlniri cu oficiali austro-ungari și germani. Unii dintre aceștia, precum ministrul Germaniei la București, von dem Bussche, dădeau dreptate românilor ardeleni, recunoscând că ei sunt oprimați³². Au avut loc mai multe astfel de întruniri, precum aceea de după intrarea Italiei în război împotriva Puterilor Centrale, când necesitatea

---

²⁹ Elisaveta Roșu, *op. cit.*, p. 82.

³⁰ Ioan Munteanu, *Sever Bocu. 1874-1915*, Timișoara, Ed. Mirton, 1999, p. 12.

³¹ Silviu Dragomir, *Vasile Goldiș. Luptătorul și realizatorul politic*, Sibiu, Ed. „Asociațiunii”, 1936, p. 14.

³² von dem Bussche către Ministerul de Externe al Germaniei (București, 18 octombrie 1914), în Ion Ardeleanu, Vasile Arimia ș.a. (coord.), *1918 la români. Desăvârșirea unității național-statale a poporului român. Documente externe 1879-1916*, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1983, p. 527.

atragerii României de partea Austro-Ungariei și Germaniei era stringentă. Atunci s-a organizat chiar și o conferință la Viena, la sfârșitul lui mai 1915, pentru a se satisface doleanțele românilor din Ungaria. Reuniunea s-a ținut în prezența lui Erzberger, trimis al Germaniei, și la ea au participat A. Popovici, Iuliu Maniu și Vasile Goldiș, ca reprezentanți ai românilor din Transilvania. Aceasta n-a avut însă succes, din cauza opoziției primului-ministru al Ungariei, Istvan Tisza³³.

După eșecul tuturor acestor tratative a avut loc la 28 octombrie 1915 la Budapesta ședința Comitetului Național al Partidului Național Român, la care au participat și Roman Ciorogariu, Ștefan Ciceo-Pop și Vasile Goldiș. Cel din urmă chiar a formulat proiectul de declarație ce se intenționa să fie citită în numele P.N.R. în Parlamentul Ungariei. După dezbateri s-a decis să se exprime neîncrederea partidului în guvernul maghiar, care nu a dat drepturi românilor nici după „jertfa ce o aduce neamul românesc”, dar să se declare menținerea atitudinii patriotice, dovedită de „lupta eroică a soldaților noștri”. Deși se intenționa și adoptarea unei componente externe a declarației, potrivit căreia pe românii ardeleni îi lega de România „unitatea culturală și etnică, dar politicește nici ei nu dispun de noi, nici noi de ei”, s-a renunțat la această parte. Motivul a fost faptul că prin ridicarea unor probleme externe s-ar fi putut da naștere la interpretări precum „dezavuarea «acțiunii naționale» agitată de Lucaci-Goga în România și anticiparea luptei noastre contra României, dacă ar ataca Ungaria”³⁴. Astfel modificată, declarația a fost rostită de către președintele clubului parlamentar român, Teodor Mihali, în Parlamentul Ungariei, unde reacția politicianilor maghiari a fost vehementă³⁵. Potrivit lui Roman Ciorogariu, semnificația ei era aceea de a arăta „că suspendarea agitațiilor noastre politice sub durata războiului nu înseamnă renunțarea la politica națională”³⁶.

Chiar dacă între 1914-1916 politicienii români din Transilvania au mai făcut unele gesturi de fidelitate față de Viena, arătând că ostașii români își fac datoria față de împărat, acestea au avut ca scop obținerea unor drepturi și libertăți în schimbul jertfei. Situația s-a schimbat după intrarea României în război, în 1916, când speranțele românilor veneau de la București și Iași. Este momentul în care politicienii români au trecut de la

---

³³ Constantin Nuțu, *op. cit.*, p. 225-226; vezi și Eugen Gagea (coord.), *op. cit.*, p. 26-27.

³⁴ Roman R. Ciorogariu, *op. cit.*, p. 46-47.

³⁵ Ion Bulei, *Arcul așteptării. 1914-1915-1916*, București, Ed. Eminescu, 1981, p. 276.

³⁶ Roman R. Ciorogariu, *op. cit.*, p. 47.

lupta pentru autonomie la mișcarea de autodeterminare, un rol important revenindu-i lui Vasile Goldiș.

Relațiile arădenilor cu politicienii din România în perioada neutralității au fost destul de intense și semnificative. Conducătorii României au dat sfaturi fruntașilor mișcării naționale românești din Transilvania, prin intermediul unor arădeni precum Roman Ciorogariu și Vasile Goldiș, iar cele transmise de la București au jucat un rol important în cristalizarea atitudinii moderate a Partidului Național Român în prima parte a războiului. Totodată, politicienii bucureșteni au încercat să amelioreze situația românilor ardeleni prin tratativele duse cu Puterile Centrale. La rândul lor, fruntașii arădeni au încercat să influențeze atitudinea liderilor României în primii ani de război, fie în sensul aderării la Antanta, fie în cel al revendicării în întregime a teritoriilor istorice românești stăpânite de Austro-Ungaria. E greu de spus în ce măsură acțiunile lor i-au influențat pe politicienii de la București, dar acțiunile ulterioare ale acestora tind să arate că și sfaturile arădenilor au jucat un rol în deciziile adoptate de conducătorii Vechiului Regat.